

Визначивши середню ціну холодильника і обсяг продажів холодильників в натуральному виразі, проведемо оцінку ринку холодильників у вартісному виразі, яка наведена у табл. 5. Вартісна оцінка ринку холодильників 1990 р. в цінах 2012 р. складає 436,8*11,1 ≈ 4850 млн. грн. Таким чином, у вартісному виразі в 2012 році обсяг ринку холодильників склав 73%, а в натуральному виразі – 100% ринку 1990 р. Причому в натуральному виразі ринок холодильників досяг рівня 1990 р. у 2005 р., а у вартісному – в 2008 р., що свідчить про закінчення періоду трансформації ринку холодильників України. У майбутньому відбуватиметься подальше задоволення відкладеного попиту при зростанні доходів домогосподарств та зростанні обсягу ринку у вартісному виразі.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз динаміки ринку побутових холодильників в трансформаційний період дозволяє зробити ряд висновків. По-перше, у динаміці ринку холодильників в трансформаційний період можна виділити наступні етапи: 1. Етап скорочення ринку (1991-1996 рр.). 2. Етап стагнації ринку (1996-1999 рр.). 3. Етап зростання ринку (1999-2008 рр.). 4. Етап спаду ринку (кінець 2008-2009 рр.). 5. Етап відновлення ринку (з 2010 р. і по теперішній час). По-друге, холодильники, як і інші товари довготривалого користування, є високо еластичними товарами. При зниженні ВВП в період 1990 – 1996 рр. на 40% обсяг продажів холодильників скоротився на 77%. По-третє, структура продажів холодильників за останній період зазнала істотних змін. Якщо в 1990 р. практично весь ринок складали вітчизняні холодильники, то в 2012 р. 95% ринку складали імпорتنі моделі. По-четверте, в натуральному виразі ринок холодильників досяг рівня 1990 р. у 2005 р., а у вартісному – в 2008 р., що свідчить про закінчення періоду трансформації ринку холодильників України. Отримані результати дозволять прогнозувати зміну ринків товарів довготривалого користування в період зростання економіки України, що і знайде своє відображення в подальших дослідженнях.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Азарян Е.М. Потребительский рынок: становление и развитие / Е.М. Азарян / НАН Украины; Институт экономики промышленности. – Донецк, 2002. – 304с.
2. Волосецкая А. Миграция холода / А. Волосецкая // Бизнес. – 2005. – №24. – С. 110-113.
3. Завьялов П.С. Маркетинг в схемах, рисунках, таблицах: [учебное пособие] / П. С. Завьялов. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 496 с.
4. Захаренков Н. Торговый обзор: Холодильное лето '2001 / Н. Захаренков // Бизнес. – 2001. – №25. – С. 55-58.
5. Ландик В. И. Это Украина хочет в Европу, мы-то уже давно там / В. И. Ландик // Бизнес. – 2005. – №36. – С. 90-93.
6. Цыганок А. Годовой торговый обзор: Холодильное лето '2003 / А. Цыганок // Бизнес. – 2003. – №25. – С. 112-119.
7. Статистичний щорічник України за 1999 рік / Держкомстат України; За ред. О. Г. Осауленка; Відп. за вип. В. А. Головки. – К.: Техніка, 2000. – 648 с.
8. Статистичний щорічник України за 2000 рік / Держкомстат України; За ред. О. Г. Осауленка; Відп. за вип. В. А. Головки. – К.: Техніка, 2001. – 598 с.
9. Статистичний щорічник України за 2004 рік / Держкомстат України; За ред. О. Г. Осауленка; Відп. за вип. В. А. Головки. – К.: Консультант, 2005. – 591 с.
10. Статистичний щорічник України за 2006 рік / Держкомстат України; За ред. О.Г. Осауленка; Відп. за вип. П.П. Забродський. – К.: Консультант, 2007. – 584 с.
11. Статистичний щорічник України за 2009 рік / Держкомстат України; За ред. О.Г. Осауленка; Відп. за вип. Н.П. Павленко. - К.: Консультант, 2010. – 567 с.
12. Статистичний щорічник України за 2011 рік / Держкомстат України; За ред. О.Г. Осауленка; Відп. за вип. Н.П. Павленко. - К.: ТОВ «Август Трейд», 2012. – 559 с.
13. Народне господарство України у 1991 році: Стат. щорічник / Міністерство статистики України; Відп. за вип. В. В. Самченко. – К.: Техніка, 1992. – 468 с.
14. Народное хозяйство СССР в 1985 году: Статистический ежегодник / ЦСУ СССР. – М.: Финансы и статистика, 1986. – 655 с.
15. Народное хозяйство Украинской ССР в 1980 году: Статистический ежегодник / Отв. за вып. Б. А. Сивко. – К.: Техніка, 1981. – 384 с.
16. Народное хозяйство Украинской ССР в 1984 году: Статистический ежегодник / Отв. за вып. Б. А. Сивко. – К.: Техніка, 1985. – 407 с.
17. Народное хозяйство Украинской ССР в 1988 году: Статистический ежегодник / Госкомстат УССР; Отв. за вып. В. В. Самченко. – К.: Техніка, 1989. – 471 с.
18. Народное хозяйство Украинской ССР в 1989 году: Статистический ежегодник / Госкомстат УССР; Отв. за вып. В. В. Самченко. – К.: Техніка, 1990. – 463 с.
19. Народное хозяйство Украинской ССР: Статистический ежегодник: К 60-летию образования СССР / Отв. за вып. Б. А.Сивко. – К.: Техніка, 1982. – 383 с.
20. Народное хозяйство Украинской ССР: Юбилейный стат. ежегодник. – К.: Техника, 1977. – 465 с.
21. GfK Ukraine, GfK Group [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.gfk.ua/> . – Назва з екрану.
22. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР від 23.07.1991. – 1991. – № 30. – ст. 379 [із змінами станом на 01.10.2013 р.].
23. U.S. Department of Commerce. Bureau of Economic Analysis/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bea.gov/bea/dn/nipaweb/> . – Назва з екрану.

УДК 330.322

КЛАСИФІКАЦІЯ ФОРМ І ВИДІВ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ

Плаксіна Є.М., аспірант кафедри економіки підприємства Запорізької державної інженерної академії (Україна)

Плаксіна Є.М. Класифікація форм і видів інвестицій та їх особливості.

В роботі розглянуто підходи до класифікації інвестицій. Виявлено особливості різноманітних видів інвестицій та їх класифікацію, які мають важливе теоретичне і практичне значення, оскільки сприяють впорядкування інвестиційних відносин. Проаналізовано окремі види інвестицій підприємства відповідно до приведеної їх класифікації, а саме. Виявлено та обгрунтовано ряд особливостей реальних інвестицій, які в сучасних умовах є єдиним напрямком для інвестиційної діяльності на підприємствах. Особливу увагу приділено формам і видам інвестицій, які класифікуються за ознаками, які відображають подальшу деталізацію основних форм інвестицій. Стаття підводить деякі підсумки вивчення основних критеріїв класифікації інвестицій. Автором запропоновано доповнення до класифікації інвестицій за додатковими ознаками, що у достатній мірі систематизує основні їх види.

Ключові слова: реальні інвестиції, реноваційні інвестиції, інвестиції в людський капітал, прями та не прями інвестиції.

Плаксіна Е.Н. Классификация форм и видов инвестиций и их особенности.

В работе рассмотрены подходы к классификации инвестиций. Выявлены особенности различных видов инвестиций и их классификацию, которые имеют важное теоретическое и практическое значение, поскольку способствуют упорядочению инвестиционных отношений. Проанализированы отдельные виды инвестиций предприятия в соответствии с приведенной их классификации, а именно. Выявлена и обоснована ряд особенностей реальных инвестиций, которые в современных условиях является единственным направлением для инвестиционной деятельности на предприятиях. Особое внимание уделено формам и видам инвестиций, которые классифицируются по признакам, которые отражают дальнейшую детализацию основных форм инвестиций. Статья подводит некоторые итоги изучения основных критериев классификации инвестиций. Автором предложены дополнения к классификации инвестиций за дополнительными признаками, что в достаточной степени систематизирует основные их виды.

Ключевые слова: реальные инвестиции, реновационные инвестиции, инвестиции в человеческий капитал, прямые и не прямые инвестиции.

Plaksina E. Classification of forms and types of investments and their features.

The article deals with the approaches to investment classification. Features of different types of investments and their classification that are of great theoretical and practical importance as they assist to organize investment relations are identified. Particular types of investments according to their classification are analyzed. Inter alia, a number of features of real investments that are the only investment activity area at enterprises are identified and substantiated. Special attention is given to forms and types of investments classified by attributes that reflect further detailing of the main forms of investments. The article to certain extent summarizes the study of the basic criteria of investment classification. The author suggests extending investment classification by additional criteria that systematizes their main types to a sufficient degree.

Keywords: real investments, renovation investments, investments in human capital, direct and indirect investments.

Постановка проблеми. Ефективний розвиток будь-якої країни, включаючи Україну, можливий тільки при постійному насиченні її інвестиціями. Інвестиційна діяльність є найважливішим чинником соціально-економічного розвитку країни та її регіонів, що сприяє зростанню валового внутрішнього продукту, створення робочих місць, поліпшенню фінансового стану підприємств та збільшенню надходжень до бюджетів усіх рівнів.

У той же час інтенсивність інвестиційної діяльності відстає від потреб розвитку економіки і соціальної сфери. Це викликає необхідність постійного і глибокого дослідження теоретичних та практичних аспектів інвестування, з метою виявлення стримуючих факторів та шляхів їх усунення, особливо на рівні підприємств. Оскільки саме підприємства є основною ланкою будь-якої економічної системи та кожне з них в тій чи іншій мірі пов'язані з інвестиційною діяльністю. Особливо враховуючи той факт, що інвестиції потрібні підприємствам і організаціям для підтримки та розвитку господарської діяльності, підвищення конкурентоспроможності, а саме: для переозброєння виробництва, підвищення якості продукції, впровадження інноваційних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В багатьох працях, зокрема в роботах Бланк А. И., Подшиваленко Г. П., Зимин А. И., Савельев Ю. В., Дука А. П., Сергеев И. В., Іванілов О. С., та ін. виділяють такі ознаки класифікації інвестицій:

- за об'єктами підприємницької діяльності;
- за характером участі в інвестуванні;
- залежно від форми власності інвесторів;
- за регіональною ознакою та ін.

Зокрема, Бланк А. И. пропонує 15 ознак, за якими виділяє майже 40 видів інвестицій підприємства. Прийнята класифікація інвестицій є декларативною, придатна для навчальних, пізнавальних цілей, але відірвана від практичних потреб підприємств. Зокрема, вона не зв'язана з системою планування на підприємстві.

Виділення невирішеної проблеми. Промислові та інші підприємства в процесі своєї діяльності постійно зіштовхуються з необхідністю інвестицій, тобто вкладанням внутрішніх і зовнішніх коштів в різноманітні програми і окремі заходи з метою організації нових, підтримки і розвитку діючих виробництв (виробничих потужностей), технічної підготовки виробництва, отримання прибутку та інших кінцевих результатів. Аналіз загальноприйнятих класифікацій інвестицій показав, що засновані класифікації мають ряд недоліків.

Метою даної статті є дослідження основних форм та видів інвестицій для узагальнення та систематизації їх класифікації.

Результати дослідження. Будь-яка використовувана схема оцінки величини інвестицій і результатів інвестування повинна мати в своїй основі класифікацію інвестицій. Різні інвестиції викликають різні проблеми і володіють різним ступенем відносної значимості, причому їхня реалізація та оцінка їх ефективності вимагає, відповідно, різного кваліфікаційного рівня виконавців. В економічній літературі існує кілька підходів до класифікації інвестицій.

Дослідження літературних джерел дозволило узагальнити та систематизувати класифікацію інвестицій підприємства, як об'єкта стратегічного управління наступним чином (таблиця 1).

Таблиця 1. Класифікація інвестицій підприємства за основними ознаками (складено автором)

Класифікація інвестицій підприємства		
1.	За об'єктами вкладення коштів (майна)	реальні, фінансові, інтелектуальні інвестиції та інвестиції в людський капітал
2.	За характером участі в інвестиційному процесі	прямі та непрямі інвестиції
3.	За відтворювальною спрямованістю	валові, реновацийні, чисті інвестиції
4.	За ступенем залежності від доходів	виробничі, автономні інвестиції
5.	По відношенню до підприємства-інвестора	внутрішні і зовнішні інвестиції
6.	За періодом здійснення	короткострокові, довгострокові інвестиції
7.	За сумісністю здійснення	незалежні, взаємозалежні, взаємовиключні інвестиції
8.	За рівнем прибутковості	високоприбуткові, середньо дохідні, низько дохідні, безприбуткові інвестиції
9.	За рівнем інвестиційного ризику	безризикові, низько-ризикові, середньо-ризикові, високо-ризикові та спекулятивні інвестиції
10.	За рівнем ліквідності	високо-ліквідні, середньо-ліквідні, низько-ліквідні, неліквідні інвестиції
11.	За формами власності інвестованого капіталу	приватні, державні, спільні інвестиції
12.	За характером використання капіталу в інвестиційному процесі	первинні інвестиції, реінвестиції, дезінвестиції
13.	За регіональними джерелами залучення капіталу	вітчизняні, іноземні інвестиції
14.	За регіональною спрямованістю інвестованого капіталу	інвестиції на внутрішньому ринку, інвестиції на міжнародному ринку
15.	По галузевій спрямованості	інвестиції в розрізі галузей та сфер діяльності відповідно і їх класифікатором

Розглянемо більш докладно окремі види інвестицій підприємства відповідно до приведеної їх класифікації за основними ознаками.

1. За об'єктом інвестування розрізняють реальні інвестиції, фінансові інвестиції, інтелектуальні інвестиції, інвестиції в людський капітал.

Реальні інвестиції - це вкладання в галузі економіки та види економічної діяльності, що забезпечують приріст реального капіталу. У цю групу входять інвестиції в основний капітал, витрати на капітальний ремонт, інвестиції на придбання земельних ділянок і об'єктів природокористування, інвестиції в нематеріальні активи (патенти, ліцензії, програмні продукти, науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки тощо), на приріст запасів матеріальних оборотних коштів.

Фінансові інвестиції представляють собою вкладання грошових коштів, матеріальних та інших цінностей у цінні папери інших юридичних осіб, процентні облігації державних та місцевих позик, статутні (складеному) капітали інших юридичних осіб, створених на території країни, в капітал підприємств за кордоном тощо, а також позики, надані юридичній особі іншою юридичною особою [2, ст. 31].

Інтелектуальні інвестиції — це вкладання в об'єкти інтелектуальної власності, які виходять з авторського права, винахідницького та патентного права, права на промислові зразки та корисні моделі.

Інвестиції в людський капітал — це вкладання в освіту, підвищення кваліфікації, соціальну сферу. Ці інвестиції довгострокові та окупуюються в майбутньому [3, ст. 350].

2. За характером участі інвестора в інвестиційному процесі виділяють прямі та непрямі інвестиції.

Прямі інвестиції характеризуються безпосередньою участю інвестора у виборі об'єктів інвестування і вкладенні коштів. Пряме інвестування здійснюють підготовлені інвестори, які мають достатню інформацію про об'єкт інвестування і знають механізм інвестування. Прямі інвестиції, як правило, здійснюються у формі кредиту без інвестиційних посередників з метою оволодіння контрольним пакетом акцій компанії. При здійсненні прямих інвестицій може мати місце внесення коштів або майна до статутного фонду юридичної особи в обмін на корпоративні права (акції, пайові свідоцтва), емітовані такою юридичною особою.

Непрямі інвестиції - під ними розуміють інвестування, опосередковане третіми особами (інвестиційними або фінансовими посередниками). Не усі інвестори мають достатню кваліфікацію для ефективного вибору об'єктів інвестування та подальшого управління ними. У цьому випадку вони придбають цінні папери, що випускаються інвестиційними або іншими фінансовими посередниками (наприклад, інвестиційні сертифікати інвестиційних фондів або інвестиційних компаній), а останні розмішують зібрані таким чином інвестиційні кошти на власний розсуд у найбільш ефективні об'єкти інвестування, беруть участь в управлінні ними, а отримані доходи розподіляють серед своїх клієнтів. Здебільшого непрямі інвестиції прийнято ототожнювати з портфельним інвестуванням. У цьому разі йдеться про кошти, вкладені в цінні папери довготермінового характеру, які не передбачають отримання швидкого доходу. Здебільшого це інвестиції великих промислових програм, у тому числі й за участю держави [4, ст. 58].

3. За відтворювальною спрямованістю виділяють валові, реноваційні та чисті інвестиції.

Валові інвестиції характеризують загальний обсяг капіталу, що інвестується у відтворення основних засобів і нематеріальних активів у певному періоді. В економічній теорії поняття валових інвестицій пов'язується, як правило, із вкладенням капіталу в реальний сектор економіки.

Реноваційні інвестиції характеризують обсяг капіталу, що інвестується в просте відтворення основних засобів і амортизованих нематеріальних активів. У кількісному вираженні реноваційні інвестиції прирівнюються звичайно до суми амортизаційних відрахувань у певному періоді.

Чисті інвестиції характеризують обсяг капіталу, що інвестується в розширене відтворення основних коштів і нематеріальних активів.

В економічній теорії під цим терміном розуміється чисте капіталообразование в реальному секторі економіки. У кількісному вираженні чисті інвестиції являють собою суму валових інвестицій, зменшену на суму амортизаційних відрахувань за всіма видами капітальних активів, що амортизуються підприємства в певному періоді.

4. За ступенем залежності від доходів поділяють виробничі та автономні інвестиції.

Виробничі інвестиції прямо корелюють з динамікою обсягу чистого доходу (прибутку) через механізм його розподілу на споживання і заощадження.

Автономні інвестиції характеризують вкладання капіталу, ініційоване дією факторів, не пов'язаних з формуванням і розподілом чистого доходу (прибутку), наприклад, технологічним прогресом, необхідністю здійснення природоохоронних заходів підприємств та інших.

5. По відношенню до підприємства інвестору виділяють внутрішні і зовнішні інвестиції.

Внутрішні інвестиції характеризують вкладання капіталу в розвиток операційних активів самого підприємства - інвестора.

Зовнішні інвестиції являють собою вкладання капіталу в реальні активи інших підприємств або у фінансові інструменти інвестування, що емітуються іншими суб'єктами господарювання [1, ст. 155].

6. По періоду інвестування розрізняють короткострокові та довгострокові інвестиції.

Під короткостроковими інвестиціями розуміють звичайно вкладання капіталу на період не більше одного року, а під довгостроковими інвестиціями - вкладання коштів на термін більше одного року [5, ст. 200].

7. За сумісністю здійснення розрізняють інвестиції незалежні, взаємозалежні і взаємовиключні.

Незалежні інвестиції характеризують вкладання капіталу в такі об'єкти інвестування (інвестиційні проекти, фінансові інструменти), які можуть бути реалізовані як автономні (незалежні від інших об'єктів інвестування і не виключають їх) у загальній інвестиційній програмі (інвестиційному портфелі) підприємства.

Взаємозалежні інвестиції характеризують вкладання капіталу в такі об'єкти інвестування, черговість реалізації або подальша експлуатація яких залежить від інших об'єктів інвестування і може здійснюватися лише в комплексі з ними.

Взаємовиключні інвестиції носять, як правило, аналоговий характер за цілями їх здійснення, характером технології, номенклатурі продукції й іншими основними параметрами і вимагають альтернативного вибору [1, ст. 155].

8. За рівнем прибутковості інвестиції поділяють на високо-, середньо-, низькоприбуткові та недоходні інвестиції.

Високоприбутковими інвестиціями є такі, вкладання капіталу у об'єкти інвестування за яких забезпечується отримання очікуваного рівня чистого інвестиційного прибутку, що суттєво перевищує середню норму цього прибутку на інвестиційному ринку.

Середньоприбуткові інвестиції характеризуються тим, що вкладання капіталу здійснюється в об'єкти, за якими забезпечується отримання очікуваного рівня чистого інвестиційного прибутку на рівні середньої норми цього прибутку на інвестиційному ринку.

Низькоприбуткові інвестиції-за цією групою об'єктів інвестування очікуваний рівень чистого інвестиційного прибутку звичайно отримується на рівні значно нижчому за середню норму цього прибутку на інвестиційному ринку.

Недоходні інвестиції формують група об'єктів вкладання капіталу, вибір і здійснення яких інвестор не пов'язує з одержанням інвестиційного прибутку і метою яких є одержання позаякономічних ефектів (соціального, екологічного тощо) [4, ст. 60].

9. За рівнем інвестиційного ризику.

Безризикові - відсутня реальні ризик втрати очікуваного доходу або капіталу, і практично гарантовано отримання прибутку.

Низько-ризикові інвестиції - вкладання капіталу в об'єкти, ризик по яких нижчий від середньоринкового рівня.

Середньо-ризикові - вкладання капіталу в об'єкти, ризик по яких відповідає середньоринкового рівня.

Високо-ризикові - рівень ризику вище середньоринкового.

Спекулятивні - вкладання в найбільш ризикові активи з метою одержання максимального доходу [6, ст. 8].

10. За рівнем ліквідності інвестиції підприємства поділяються на наступні основні види:

Високоліквідні інвестиції. До них відносяться такі об'єкти (інструменти) інвестування підприємства, які швидко можуть бути конверсовані в грошову форму (як правило, у термін до одного місяця) без відчутних втрат своєї поточної ринкової вартості. Основним видом високоліквідних інвестицій підприємства є короткострокові фінансові інвестиції.

Середньо-ліквідні інвестиції. Вони характеризують групу об'єктів (інструментів) інвестування підприємства, які можуть бути конверсовані в грошову форму без відчутних втрат своєї поточної ринкової вартості в термін від одного до шести місяців.

Низьколіквідні інвестиції. До них відносяться об'єкти (інструменти) інвестування підприємства, які можуть бути конверсовані в грошову форму без втрат своєї поточної ринкової вартості після закінчення значного періоду часу (від півроку і вище).

Основним видом низьколіквідних інвестицій є незавершені інвестиційні проекти, реалізовані інвестиційні проекти із застарілою технологією, не котируються на фондовому ринку акції окремих маловідомих підприємств.

Неліквідні інвестиції. Вони характеризують такі види інвестицій підприємства, які самостійно реалізовані бути не можуть (вони можуть бути продані на інвестиційному ринку лише в складі цілісного майнового комплексу) [1, ст. 156].

11. За формами власності інвестованого капіталу розрізняють приватні, державні, іноземні та спільні інвестиції.

Приватні інвестиції - це вкладення коштів, здійснені громадянами, найчастіше це придбання акцій, облігацій та інших цінних паперів, а також інвестиції, які здійснюються підприємствами та організаціями приватної форми власності.

Державні інвестиції здійснюються федеральними, регіональними та місцевими органами влади за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними установами та підприємствами за рахунок власних та позикових коштів.

Спільні інвестиції - це вкладення, здійснені суб'єктами даної країни та іноземними суб'єктами. [7, ст. 4].

12. За характером використання капіталу в інвестиційному процесі виділяють первинні інвестиції, реінвестиції та дезінвестиції.

Первинні інвестиції характеризують використання знов сформованого для інвестиційних цілей капіталу за рахунок як власних, так і позикових фінансових ресурсів.

Реінвестиції являють собою повторне використання капіталу в інвестиційних цілях за умови попереднього його вивільнення в процесі реалізації раніше вибраних інвестиційних проектів, інвестиційних товарів чи фінансових інструментів інвестування.

Дезінвестиції являють собою процес вилучення раніше інвестованого капіталу з інвестиційного обороту без подальшого його використання в інвестиційних цілях (наприклад, для покриття збитків підприємства). Їх можна охарактеризувати як негативні інвестиції підприємства.

13. За регіональними джерелами залучення капіталу виділяють вітчизняні та іноземні інвестиції.

Вітчизняні інвестиції характеризують вкладення національного капіталу (домашніх господарств, підприємств або державних органів) в різноманітні об'єкти інвестування резидентами даної країни.

Іноземні інвестиції характеризують вкладення капіталу нерезидентами (юридичними або фізичними особами) в об'єкти (інструменти) інвестування даної країни.

14. За регіональною спрямованістю капіталу, що інвестується розрізняють інвестиції на внутрішньому і міжнародному ринках.

Інвестиції на внутрішньому ринку характеризують вкладення капіталу як резидентів, так і нерезидентів на території даної країни.

Інвестиції на міжнародному ринку (або міжнародні інвестиції) характеризують вкладення капіталу резидентів даної країни за межами її внутрішнього ринку.

15. По галузевій спрямованості інвестиції поділяються в розрізі окремих галузей і сфер діяльності відповідно до їх класифікатора. Така форма класифікації інвестицій пов'язана з державним регулюванням інвестиційного процесу в масштабах країни, а також оцінкою інвестиційної привабливості окремих галузей (сфер діяльності) в процесі реального і фінансового інвестування підприємства [1, ст. 157].

Основа інвестиційної діяльності підприємства становить реальне інвестування. Здебільшого на підприємствах це інвестування в сучасних умовах є єдиним напрямком інвестиційної діяльності. Саме це визначає високу роль управління реальними інвестиціями в інвестиційній діяльності підприємства.

Здійснення реальних інвестицій характеризується ряд особливостей, основними з яких є:

1. Головною формою реалізації стратегії економічного розвитку підприємства є реальне інвестування. Основна мета цього розвитку це забезпечується здійсненням високоефективних реальних інвестиційних проектів, а сам процес стратегічного розвитку підприємства являє собою не що інше, як сукупність реалізованих у часі цих інвестиційних проектів. Саме ця форма інвестування дозволяє підприємству успішно проникати на нові регіональні і товарні ринки, та забезпечувати постійне зростання своєї ринкової вартості.

2. В тісному взаємозв'язку з операційною діяльністю підприємства знаходиться реальне інвестування. Завдання зниження поточних операційних витрат, збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції, розширення асортименту вироблених виробів і підвищення їх якості вирішуються, як правило, у результаті реального інвестування. У свою чергу, від реалізованих підприємством реальних інвестиційних проектів багато в чому залежать параметри майбутнього операційного процесу.

3. У порівнянні з фінансовими інвестиціями, реальні інвестиції забезпечують, як правило, більш високий рівень рентабельності. Ця здатність генерувати велику норму прибутку є одним зі спонукальних мотивів до підприємницької діяльності в реальному секторі економіки.

4. Стійкий чистий грошовий потік підприємству забезпечують реалізовані реальні інвестиції. Цей чистий грошовий потік формується за рахунок амортизаційних відрахувань від нематеріальних активів і основних засобів навіть у ті періоди, коли експлуатація реалізованих інвестиційних проектів не приносить прибуток підприємству.

5. Високому рівню ризику морального старіння піддаються реальні інвестиції. Цей ризик супроводжує інвестиційну діяльність як на стадії реалізації реальних інвестиційних проектів, так і на стадії пост інвестиційної їх експлуатації. Тенденцію до збільшення рівня цього ризику в процесі реального інвестування сформував стрімкий технологічний прогрес.

6. Реальні інвестиції в свою чергу мають високий ступінь проти інфляційного захисту. Виходячи з досвід який показує, що в умовах інфляційної економіки темпи росту цін на багато об'єктів реального інвестування не тільки відповідають, але в багатьох випадках навіть вищі темпи росту інфляції, реалізуючи ажіотажний інфляційний попит підприємств на матеріалізовані об'єкти підприємницької діяльності.

7. Найменш ліквідними є реальні інвестиції. Це пов'язано з вузькоцільовою спрямованістю більшості форм цих інвестицій, що практично не мають у незавершеному вигляді альтернативного господарського застосування. Надзвичайно складно компенсувати у фінансовому відношенні невірні управлінські рішення, які пов'язані з початком здійснення реальних інвестицій [8, ст. 70].

На закінчення можна визначити, що інвестиції можуть здійснюватися у різних формах. Класифікація форм інвестицій визначається вибором критерію, покладеного в її основу. Основним критерієм класифікації інвестицій виступає об'єкт вкладення коштів. В рамках форм інвестицій можна виділити види інвестицій, які класифікуються за ознаками, які відображають подальшу деталізацію основних форм інвестицій.

Висновки та пропозиції. У нашій країні інвестиції відіграють найважливішу роль у розвитку сільського господарства, так як саме воно є ключовим у формуванні економіки нашої країни. У системі відтворення інвестиціям належить найважливіша роль в справі відновлення і збільшення виробничих ресурсів, а, отже, і забезпеченні певних темпів економічного зростання. Класифікації інвестицій розрізняється між собою за кількома ознаками: за об'єктами вкладення коштів, за характером участі в інвестуванні, по періоду інвестування, за формами власності, з інвестиційної території і за способом обліку коштів. Також існує два основних види інвестицій: портфельні і реальні, але крім них існують і так звані інтелектуальні інвестиції.

Запропонована класифікація інвестицій, на нашу думку, у достатній мірі систематизує основні види інвестиції й може бути методичною основою при проведенні відповідних аналітичних досліджень, складанні бізнес-планів інвестиційних проєктів, розробці інвестиційних стратегій та в інших фінансово-економічних процесах.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Бланк А. И. Финансовая стратегия предприятия: учеб. пособ. / Бланк А. И. – К.: Ника-Центр, 2004. – 720 с.
2. Подшиваленко Г. П., Киселева Н. В. Инвестиционная деятельность: учеб. пособ. / Подшиваленко Г. П., Киселева Н. В. – М.: КНОРУС, 2006. – 432 с.
3. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. / Іванілов О. С. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
4. Дука А. П. Теорія і практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посіб. / Дука А. П. – К.: Каравела, 2008. – 432 с.
5. Сергеев И. В., Веретенникова И. И. Экономика организации (предприятий): учеб. Сергеев И. В., Веретенникова И. И. – М.: Проспект, 2005. – 560 с.
6. Савельев Ю. В., Жирнель Е. В. Бизнес планирование и разработка инвестиционных проектов: учеб. пособ. / Савельев Ю. В., Жирнель Е. В. – П.: Петрозаводск, 2007. – 78 с.
7. Зимин А. И. Инвестиции: вопросы и ответы: учеб. / Зимин А. И. – М.: ИД «Юриспруденция», 2006. – 256 с.
8. Мойсеенко І. П. Інвестування: навч. посіб. / Мойсеєнко І. П. – К.: Знання, 2006. – 490 с.

УДК 332.012.2

**ВОПРОСЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОБЪЕДИНЕНИЙ
К УЧАСТИЮ В ОБЕСПЕЧЕНИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИИ**

Пожидаев Е.А., к.полит.н., научный сотрудник Регионального филиала Национального института стратегических исследований в г. Донецк

Пожидаев С.О. Питання залучення громадських об'єднань до участі у забезпеченні соціально-економічного розвитку території.

У статті досліджено можливість, форми й механізми залучення громадських організацій України до участі у сталому розвитку в умовах концентрації економічної активності, що поступово зростає, а також подальшої нерівномірності розвитку територій, зростання у зв'язку з цим міжрегіональних соціально-економічних диспропорцій. Висвітлено економічний стан «третього сектору» України в порівнянні з європейськими та світовими показниками, а також основні форми громадянської активності в Україні. Виявлені недооціненість соціально-економічного аспекту діяльності громадських організацій в Україні і недостатня роль формальних об'єднань громадян у сфері громадянської активності в цілому. Обґрунтований іновативний характер міжсекторного соціального партнерства за участю державних органів влади й місцевого самоврядування, комерційних ринкових структур та некомерційних громадських об'єднань.

Ключові слова: громадські об'єднання, соціально-економічний розвиток території, територіальна диференціація, соціальне міжсекторне партнерство, іновативний шлях, місцеве самоврядування.

Пожидаев Е.А. Вопросы привлечения общественных объединений к участию в обеспечении социально-экономического развития территории.

В статье исследованы возможности, формы и механизмы привлечения общественных организаций Украины к участию в устойчивом развитии в условиях постепенно растущей концентрации экономической активности, а также дальнейшей неравномерности развития территорий, рост в связи с этим межрегиональных социально-экономических диспропорций. Освещены экономическое положение «третьего сектора» Украины по сравнению с европейскими и мировыми показателями, а также основные формы гражданской активности в Украине. Выявленные недооцененность социально-экономического аспекта деятельности общественных организаций в Украине и недостаточная роль формальных объединений граждан в области гражданской активности в целом. Обоснован инновационный характер межсекторного социального партнерства с участием государственных органов власти и местного самоуправления, коммерческих рыночных структур и некоммерческих объединений.

Ключевые слова: общественные объединения, социально-экономическое развитие территории, территориальная дифференциация, социальное межсекторное партнерство, инновационный путь, местное самоуправление.

Pozhidaev E. The issue of attracting NGOs to participate in the socio-economic development of the area.

The possible ways and mechanisms to attract public organizations of Ukraine to participate in sustainable development in a gradually increasing concentration of economic activity, and further areas of uneven development, growth due to inter-regional socio-economic imbalances are investigated in the article. The economic situation of the "third sector" of Ukraine in comparison with European and world indices and major forms of civic activism in Ukraine are highlighted. The undervalued of the social and economic aspects of public organizations in Ukraine and the lack of a formal role of civic associations in the field of civic engagement in general are identified. The innovative character of the cross-sector social partnership with government bodies and local authorities, commercial market structures and non-profit associations are justified.

Keywords: public associations, socio-economic development of the area, regional differentiation, social inter-sectoral partnerships, innovative way, local government.

Постановка проблеми

Одной из основных проблем как в Украине, так и в других странах мира, является обеспечение устойчивого развития региональных экономических систем и преодоления диспропорций в социально-экономическом развитии регионов. К такому выводу приводит анализ нормативных документов, регулирующих соответствующее направление государственной деятельности. В частности, в положениях «Государственной стратегии регионального развития на период до 2015 года» в качестве основной цели определены: «создание условий для повышения конкурентоспособности регионов и устранения значительных региональных диспропорций» [1].

Украинская экономика характеризовалась двумя взаимосвязанными тенденциями. Первая из них – постепенно возрастающая концентрация экономической активности как на национальном, так и региональном уровнях. На общегосударственном уровне это проявляется в сосредоточении основных ресурсов развития в Киеве, где производится более 20% ВВП страны, аккумулируется половина всех прямых иностранных инвестиций, растёт численность его населения за счёт миграции из других регионов. Три четверти работников, занятых здесь преимущественно в сфере услуг, имеют высшее образование. На региональном уровне проявляется достаточно устойчивый тренд повышения концентрации экономической деятельности в областных центрах и окружающих их районах, в большинстве которых концентрируется более 60% строительства, инвестиций и производства.

Вторая тенденция – дальнейшая неравномерность развития территорий, рост в связи с этим межрегиональных социально-экономических диспропорций, свидетельствует о продолжающихся дивергентных процессах среди регионов. Ещё более контрастной является дифференциация развития на уровне административных районов и небольших городов, в трети из которых длительное время